

TBMM
YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 2370
Tarih : 11.10.2023..

10/419

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ekonomideki yanlış politikalar ve ekonomi politik tercihler nedeniyle Türkiye’de emeğiyle geçinen yurttaşlar daha da yoksullaşırken şirketler kar patlaması yaşamış, servet eşitsizlikleri artmış, emeğin milli gelirden aldığı pay azalırken sermayenin aldığı pay yükselmiş, gelir dağılımı daha da bozulmuştur. Gelir dağılımı bozukluğunun ve servet eşitsizliklerinin nedenlerinin araştırılarak çözüm geliştirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddelerine göre meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili
Erzurum Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili
Antalya Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ortak çalışmasıyla idari kayıtlara dayalı olarak hazırladıkları 2022 yılına ait *Sektör Bilançoları* raporuna göre 2022 yılında 17 sektörün toplam aktif büyüklüğü yıllık bazda yüzde 69 artışla 26 trilyon 351 milyar liraya yükselmiştir. Özkaynak toplamı yüzde 93 artışla 7 trilyon 551 milyar lira olmuştur. 2022 yılı için şirketlerin net satışları yüzde 113 artışla 31 trilyon 466 milyar liraya, toplam net dönem kârları ise yüzde 423 artışla 1 trilyon 511 milyar liraya ulaşmıştır. Böylelikle şirketler tarihi karlılık oranları yakalayarak 2022 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık 4 buçuk kat daha fazla kar elde etmişlerdir.

İsviçre bankası Credit Suisse'in *Küresel Servet Raporu*'na göre ise Türkiye'de 1 milyon doların üzerinde servete sahip olan 61 bin kişi bulunurken serveti 500 milyon doları geçen 33 "ultra zengin" vardır. Türkiye'deki toplam 1 trilyon 41 milyar dolarlık servetin yaklaşık yüzde 40'lık kısmı nüfusun sadece yüzde 1'lik kesiminin elindedir. Türkiye'de nüfusun en zengin yüzde 1'inin toplam servetten aldığı pay yüzde 39,5, en zengin yüzde 5'lik kesiminin toplam servetten aldığı pay yüzde 59,2, nüfusun yüzde 95'lik kesiminin aldığı pay ise sadece yüzde 40,8'dir. Buna karşılık en zengin yüzde 10'luk kesimin servetten aldığı pay ise yüzde 69,8'dir. Oysa AKP'nin iş başına geldiği 2002 yılında nüfusun en zengin yüzde 10'luk kesimi servetin yüzde 67,7'sine sahipti. Rapor, Türkiye'deki servet uçurumunun giderek büyüdüğünü net bir biçimde gözler önüne sermiştir.

Türkiye ekonomisinin yanlış politikalarla yönetilmesinin bir diğer sonucu da ekonomide emeğin aldığı payda yaşanan düşüş olmuştur. Sermayenin çıkarlarından yana yapılan ekonomi politik tercihler emekçi sınıflar için yaşamı daha zorlu kılmıştır. Durumun böyle olduğu Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla (GSYH) verilerinden de net bir biçimde görülmektedir. Emeğin aldığı pay yani işgücüne yapılan ödemelerin payı 2018 yılında yüzde 33,5 olarak gerçekleşmişken bu oran 2022 yılında yüzde 26,3 olmuştur. Böylelikle sadece son 5 yılda emeğin milli gelirden aldığı pay yüzde 7,2 puan düşmüştür. Buna karşılık "net işletme artığı/karma gelirin payı" yani sermayenin milli gelirden aldığı pay ise 2022 yılında yüzde 53,7'e yükselmiştir. Bu pay 2018'de yüzde 49,5, 2019'da yüzde 47,4, 2020'de yüzde 49,3, 2021'de yüzde 50,3 olarak gerçekleşmişti. Böylelikle Türkiye ekonomisinde son 5 yılda emeğin milli gelirden aldığı pay yüzde 7,2 puan düşmüşken sermayenin milli gelirden aldığı pay yüzde 4,2 puan artış göstermiştir.

Yine TÜİK'in açıkladığı 2022 yılı Gelir Dağılımı İstatistikleri'ne göre en yoksul yüzde 20'lik kesimin toplam gelirden aldığı pay azalmışken en zengin yüzde 20'nin toplam gelirden aldığı pay geçen yıl artış göstermiştir. TÜİK verilerine göre en yüksek eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 1,3 puan artarak yüzde 48'e çıkmış ve en zengin yüzde 20'nin toplam gelirden aldığı pay 16 yılın zirvesine çıkmıştır. En düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay ise 2022 yılında 0,1 puan azalarak yüzde 6'ya gerilemiştir. 0'a yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, 1'e yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade eden gelir dağılımı eşitsizliği ölçütü Gini katsayısı 2022 yılı için 0,415 olarak tahmin edilmiştir.

Tüm bu verilerden de görüldüğü üzere AKP döneminde ekonomideki yanlış politikalar ve sermayeden yana ekonomi politik tercihler nedeniyle emeğiyle geçinen yurttaşlar daha da yoksullaşırken şirketler kar patlaması yaşamış, servet eşitsizlikleri artmış, emeğin milli gelirden aldığı pay azalırken sermayenin aldığı pay yükselmiş, gelir dağılımı daha da bozulmuştur. Artan hayat pahalılığı, enflasyon ve düşen alım gücü nedeniyle emeğiyle geçinen on milyonlarca yurttaş için gıda ve barınma gibi asgari yaşam koşullarını dahi yerine getirebilmek her geçen gün daha da zorlu hale gelmiştir. Bu nedenle gelir dağılımı bozukluğunun ve servet eşitsizliklerinin nedenlerinin araştırılarak çözüm geliştirilmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.